

कृषिको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउन भूउपयोग नीतिको अवलम्बन गर्दै आएको संविधान

किसानका पक्षमा उभिएको छ नयाँ संविधान

योगेन्द्र प्रताप शाही

काठमाडौं । नेपालको संविधान २०७२ जारी भएको छ । नयाँ संविधानमा उल्लेखित केही धाराहरूका कारण आम नेपाली किसानहरूलाई समेत खुशी व्यक्त गराएको छ । संविधान घोषणा भएपछि खुशी हुनु त स्वभाविकै हो तर आफ्ना कुराहरू पनि त्यसभित्र समेटिएपछि विशेष गरी किसानका नाममा नेतृत्व गर्नेहरू अझ बढी खुशी भएका छन् ।

संविधानको भाग तीनमा रहेको धारा ३६ मा उल्लेख गरिएको मौलिक हक र कर्तव्य सम्बन्धि हकमा खाद्य सम्बन्धि हकलाई समावेश गरिएको छ । जसले गर्दा अवदेखि प्रत्येक नागरिकलाई खाद्य सुरक्षाको हक हुने छ भन्ने सुनिश्चितता गरिएको छ । यही धारामा प्रत्येक नागरिकलाई कानून अनुसार खाद्य सम्पभुताको हकलाई अंगिकार गर्दै खाद्य वस्तुको अभावमा जीवन जोखिममा पर्ने अवस्थाबाट सुरक्षित हुने हकलाई

संविधानले सम्बोधन गरेको छ ।

यसो हेर्दा खाद्य सुरक्षाको कुरालाई जसरी सम्बोधन गरिएको छ त्यसैगरी खाद्य उत्पादन गर्ने कार्यमा संलग्न किसानहरूको कुरालाई सम्बोधन हुने हुन सकेको छैन । हुन त मौलिक हक र कर्तव्य सम्बन्धि धारा ४२ मा सामाजिक न्यायको हकसम्बन्धि व्यवस्था गरेर अन्य समुदायसँगै

सामाजिक र आर्थिक रुपमले पछि परेका किसानहरूलाई समावेशी सिद्धान्तको आधारमा राज्यको संरचनामा तथा सार्वजनिक सेवामा सहभागिताको हक सुनिश्चितताको भने उल्लेख गरेको छ ।

संविधानमा नै उल्लेख गरेर प्रत्येक किसानलाई कानून अनुसार कृषि कार्यका लागि भूमिमा पहुँच,

परम्परागत रुपमा प्रयोग भईरहेको स्थानीय वीउ विज्ञान र कृषि प्रजातिको छनौट तथा संरक्षणको हक गरिनु भने ऐतिहासिक उपलब्धि नै भएको मान्नु पर्दछ । त्यस्तै संविधानको धारा ५१ मा कृषि र भूमि सुधारसम्बन्धमा भने भूमिमा दोहोरो स्वामित्वलाई हटाउँदै किसानको हितलाई ध्यानमा राखेर भूमिसुधार गर्ने व्यवस्था गर्नुले पनि नयाँ संविधान २०७२ ले किसानका पक्षमा देखिएको भान गर्न सकिन्छ ।

अर्को कुरा के उल्लेख गरिएको छ भने अनुपस्थित भू-स्वामित्वलाई निरुत्साहित गरेर जग्गाको चक्काबन्दी गरी उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने व्यवस्थालाई पनि मौलिक हक र कर्तव्यसम्बन्धि व्यवस्थामा राखिएको छ । भने किसानको हक हित संरक्षण र संवर्द्धन गरेर कृषिको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउन भूउपयोग नीतिको अवलम्बन गर्ने, भूमिको व्यवस्थापन र कृषिको व्यवसायीकरण, औद्योगिकीकरण, विविधीकरण र आधुनिकीकरण गर्ने

कुरा पनि संविधानमा नै उल्लेख गरिएको छ ।

साथै किसानहरूका लागि कृषि सामग्री, कृषि उपजको उचित मूल्य र बजारमा पहुँचको व्यवस्था गर्ने, कृषि क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धि गर्दै खाद्य सम्पभुताको मान्यताअनुसार जलवायु र माटो अनुकूलको खाद्यान्न उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरेर खाद्यान्नको दिगो उत्पादन, आपूर्ति, सञ्चय, सुरक्षा र सुलभ तथा प्रभावकारी रुपमा वितरणको व्यवस्थालाई मौलिक हकभित्र समावेश गरिनुले नयाँ संविधान २०७२ किसानका पक्षमा उभिएको त देखिन्छ । यसलाई कार्यान्वयन गर्ने विषयमा भने यसै भन्न सकिने अवस्था छैन । संविधानमा उल्लेख गरिएपछि कार्यान्वयन हुन्छ भन्ने सोच राख्नु सकारात्मक भएपनि कार्यान्वय गर्ने पक्षलाई किसानका तर्फबाट खबरदारी निरन्तर हुनु जरुरी छ अन्यथा हात्ति आयो हात्ति आयो फुस्सा होला ?

दूध, फुल, मासु र ऊन उत्पादनमा वृद्धि: आर्थिक विकास र देशको समृद्धि ! (Substantial Increment in Milk, Egg, Meat and Wool Production: Economic Development and Prosperity of the Nation!)

- पशु उत्पादन निर्देशनालय र यस मातहतका निकायहरूबाट "दूध उत्पादनको मुख्य आधार : उपयुक्त प्रजनन विधिद्वारा नश्ल सुधार" भन्ने नाराका साथ विगत ४ वर्षदेखि पशु नश्ल सुधार राष्ट्रिय अभियान कार्यक्रम लागु गरिएको छ ।
- त्यसैगरी विगत २ वर्षदेखि पशु आहारा विकास राष्ट्रिय अभियान कार्यक्रम, युवालक्षित विशेष पशु उत्पादन (गाईभैँसीपालन, बाखा र बंगुर प्रवर्द्धन) कार्यक्रमहरू सञ्चालन भै रहेका छन् ।
- यसका साथै पशु आनुवांशिकी श्रोतको संरक्षण र प्रवर्द्धन, मासुका लागि पाडापालन, दूध दुहने मेसिनको वितरण जस्ता कार्यक्रमहरूलाई समेत प्राथमिकतामा राखिएको छ ।
- भूकम्पबाट अति प्रभावित जिल्लाहरूलाई लक्षित गरी यस वर्षदेखि खाद्य सुरक्षा प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरू समेत सञ्चालन हुँदैछन् ।
- पशु आहारमा सुधार ल्याउन व्यवसायिक गाईभैँसी फार्महरूलाई लक्षित गरी यस वर्ष हाइड्रोपोनिक विशेष कार्यक्रम लागु गरिँदै छ ।
- विस्तृत जानकारीका लागि सम्बन्धित जिल्ला पशु सेवा कार्यालय वा क्षेत्रीय पशु सेवा निर्देशनालय वा यस निर्देशनालयमा सम्पर्क राख्नुहुन सम्बन्धित सबैलाई अनुरोध गरिन्छ ।

पशु सेवा विभाग
पशु उत्पादन निर्देशनालय
हरिहरभवन, ललितपुर फोन: ०१-५५२२०३१, ५५४२९१४

कर्मचारी सरुवामा अन्यायमा परेको डोल्पा

काठमाडौं । कृषि विकास मन्त्रालय एवं मातहतका निकायहरूमा भएको कर्मचारी सरुवाले चर्चा र बहसको स्थान पाएको छ । तर दुर्गम जिल्लाका रुपमा रहेको डोल्पा जिल्लालाई भने अन्याय गरिएको भन्दै कृषिका कर्मचारी रुष्ट बनेका छन् । कृषिका एउटै जिल्लामा २५ देखि ३२ जना अधिकृत र सहायकको दरबन्दी भएको भएपनि स्याउका लागि प्रख्यात रहेको डोल्पामा कृषि विभागले दरबन्दी पूरा गर्नु त कता हो कता भएका कर्मचारीलाई अन्यत्र सरुवा गरिदिएपछि जिल्ला कृषि कार्यालय डोल्पा अन्यायमा परेको छ ।

लामो समयदेखि कृषि कार्यालयमा प्रमुख विहिन भएको भएपनि निमित्त प्रमुखबाट धान्दै आएको डोल्पा जिल्ला कृषि कार्यालयका नि. प्रमुख भिम बहादुरलाई विभागले सरुवा गरिदिएपछि ५ जना

वाँकी पेज ७ मा

नार्कमा कर्मचारीहरूले गरे तालाबन्द

काठमाडौं । नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्(नार्क) ले कर्मचारीहरू भर्ना गर्न थालेपछि असन्तुष्ट कर्मचारीहरूले नार्कले लिएका सम्पूर्ण परीक्षा खारेजी गर्नु पर्ने माग राख्दै आन्दोलनमा उत्रिएका छन् । आन्दोलनमा उत्रिएका कर्मचारीहरूले नार्कले निम्न स्तरको कर्मचारीलाई मौखिक परीक्षाका भरमा स्थायी नियुक्ति गर्दै पूर्वाग्रही ढंगले अगाडि बढिरहेको भन्दै अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा उजुरी समेत गरेका छन् । उहीहरूले विगत ५ दिनदेखिबाट दिनभर कार्यालयमा तालाबन्दी गर्दै नाराजुलुश समेत गर्दै आईरहेका छन् ।

निम्न स्तरको कर्मचारी भर्नाका क्रममा अनियमितता भएको एउटै परिवारका ३ जनासम्मलाई स्थायी नियुक्ति गराएको आरोप उनीहरूले लगाएका छन् । हाल भईरहेको नियुक्तिमा पुरै राजनीतिकरण मात्र होइन पार्टीकरण गरिएको आरोप उनीहरूले लगाएका छन् । हाल सञ्चालन भईरहेको सम्पूर्ण परीक्षा रद्द गरी नयाँ प्रक्रियाबाट नगरेसम्म आन्दोलन जारी राख्ने उनीहरूले बताएका छन् । २० औं वर्षदेखि नार्कमा कार्यरत कर्मचारीलाई स्थायी नगरी बाहिरबाट खुल्ला प्रतिष्ठाका नाममा नियुक्ति गरिनु अन्याय भएको समेत उनीहरूले बताएका छन् ।

किसानको समस्या समाधान गर्न महत्वपूर्ण सहयोगी मोबाईल एप्स हाम्रो कृषि

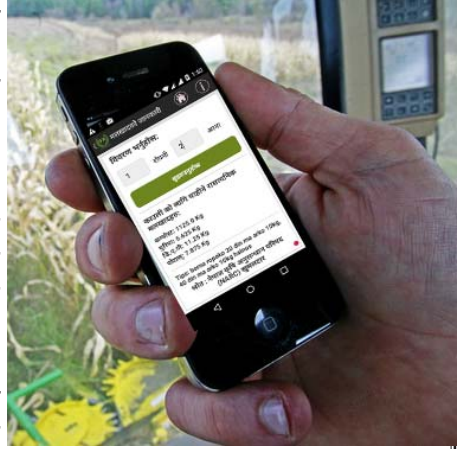
कृषि विकास मन्त्रालय अर्न्तगत सञ्चालनमा रहेको जलवायु प्रकोप समुत्थान निर्माण आयोजना कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणालीले किसानहरूको हितलाई ध्यानमा राखी मोबाईल एप्लिकेशन (हाम्रो कृषि) को विकास गरेको छ। यो एप्लिकेशनमा किसानहरूलाई आवश्यक पर्ने खाद्यान्नबाली, तरकारीबाली, पशुपालन तथा फलफूल खेती सम्बन्धि प्रश्न सम्बन्धि प्रश्न उत्तरलाई समावेश गरेको छ। साथै किसानलाई आवश्यक कुनै पनि पशुपालन तथा तरकारी खेती सम्बन्धि जिज्ञासा सो एप्लिकेशनले पूरा गर्ने छ।

एप्लिकेशनमा जिल्लाका कृषि तथा पशु कार्यालयहरूको ठेगान तथा सम्पर्क नम्बर समेत समावेश गरिएको छ। यो मोबाईल एप्लिकेशनबाट सहज रूपमा किसानहरूका लागि आवश्यक सूचना तथा जानकारी प्राप्त गर्नका लागि आफूसँग भएको एण्ड्रोइड मोबाईलमा www.namis.gov.np मा गई एकपटक डाउनलोड गरी स्टल गरिसकेपछि जुनसुकै समयमा र जुनसुकै ठाउँबाट पनि कृषि तथा पशुसँग सम्बन्धित आफूलाई परेको समस्याको समाधान तत्काल गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ।

छन्। जसबाट किसानहरूले जलवायु परिवर्तनबाट हुन सक्ने जोखिमबाट आफूले उत्पादन गरेको बाली तथा बस्तुलाई सुरक्षित गर्नका लागि सतर्कता समेत अपनाउन सक्ने छन्।

त्यस्तै कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणालीले विकसित गरेको मोबाइल एप्लिकेशनको सहयोगबाट जलवायु प्रकोपबाट हुने जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न पूर्व चेतावनी प्रणाली अर्न्तगत सेवा प्रदान गरी मौसम एवं जलवायुजन्य प्रकोपबाट हुने उत्पादन जोखिम न्यूनिकरण गर्न कृषक समुदायहरूलाई सहयोग पुगिरहेको छ। सो मोबाईल एप्लिकेशन कै माध्यमबाट किसानहरूले आफ्नो जिल्लामा कुन कुन बीमा समितिहरूले कृषि तथा पशु बिमा गरिरहेका छन् भन्ने कुराको सम्पर्क ठेगाना सहित जानकारी प्राप्त गर्न सक्नेछन्। त्यतिमात्र नभई यसकै माध्यमबाट आगामी दिनमा हुने मौसमको जानकारी लिन सक्ने छन् भने हरेक हप्ता आयोजनाले प्रदान गर्दै आईरहेको कृषि मौसम बुलेटिन सेवाबाट समेत जानकारी लिन सक्ने व्यवस्था गरेको छ। यसलाई अझ प्रभावकारी बनाउनका लागि नेपाल टेलिकमसँगको सहकार्यमा किसानहरूलाई छुट्टै सिमकार्ड उपलब्ध गराउने तयारी समेत गरिएको छ। यो मोबाईल एप्सबाट किसानहरूले कृषि तथा पशु सेवा सम्बन्धि समस्या

जलवायु प्रकोप समुत्थान निर्माण आयोजना नेपालको कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

स्थापित गरी जलवायु तथा वातावरण परिवर्तनबाट देखिएका प्रतिकूल असरहरूबाट कृषि क्षेत्रमा पर्न सक्ने जोखिमहरूलाई मोबाईल एप्सका माध्यमबाट किसानहरूलाई सूचना प्रवाह गरी हुन सक्ने सम्भावित जोखिमहरू न्यूनिकरण गर्नका लागि महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने छ। साथै कृषिसँग सम्बन्धित जलवायुका सूचनाहरू, पूर्व चेतावनी प्रणाली अर्न्तगत रही साधारण किसानहरूको समेत पहुँचमा यो सूचना प्रवाह गर्ने रहेको छ।

विशेषतः आयोजनाले सञ्चालन गरेको मोबाईल एप्सका कारण किसानहरूले जलवायु प्रकोपबाट कृषि क्षेत्रमा हुन सक्ने क्षतिलाई न्यूनिकरण गर्न सक्छन्। त्यस्तै समय सापेक्षको वास्तविक मौसम, बाढी तथा सुख्खाको प्रक्षेपणहरूको बारेमा पनि जानकारी हासिल गर्न सक्ने

समाधानका लागि आफ्नो जिल्लामा प्रदान गरिएको पैसा नलाग्ने टोलफ्री नम्बर थाहा पाउने मात्र होइन त्यसबाट पनि सल्लाह र सुझाव लिन सक्ने छन्। हाल गत ११ हप्तादेखि बाँके जिल्ला नेपालगञ्जका किसानहरूलाई लक्षित गरी कृषि मौसम सल्लाह सेवा बुलेटिन प्रकाशन भईरहेको छ। जसबाट किसानहरूले आगामी हप्ता हुन सक्ने जलवायु परिवर्तन र मौसम विवरणका बारेमा जानकारी प्राप्त गर्ने छन् भने विभिन्न कृषि बाली, तरकारी, फलफूल उत्पादन एवं पशुपालनका लागि आगामी हप्ता केके गर्न सकिन्छ भन्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ। जसका कारण किसानहरूले कुन बाली लगाउने बेला हो, वा गोडमेलको बेला वा ओषधी उपचारको बारेमा पनि जानकारी प्राप्त गर्दै आईरहेका छन्।

आईपिएम प्रविधिसँगै जैविक विषादी सम्बन्धि कार्यशाला

काठमाडौं। विषादी विरुद्धको अभियान शुरु भएको धेरै भएको भएपनि खाद्य बालीमा विषादी प्रयोग हुनु हुँदैन भन्न थालिएको थोरै मात्र भयो। विगतमा विषादी प्रयोग गर्न सिकाउनु पर्ने वाध्यता थियो। अहिले विषादी प्रयोग रोकनु पर्ने वाध्यता देखिएको छ। विश्वभर यतिखेर खाद्यबालीमा विषादी प्रयोग न्यूनिकरण गर्नका लागि अभियान नै जारी राखेका छन्। त्यो अभियानबाट नेपाल अछुतो हुन सकेको छैन।

गतवर्षबाट शुरु भएको तरकारी तथा फलफूलमा विषादी प्रयोग रोकनका लागि काठमाडौंको सवैभन्दा ठूलो तरकारी बजारमा रूपमा रहेको कालिमाटी फलफूल तथा तरकारी बजारमा विषादी विश्लेषण द्रुत प्रयोगशाला स्थापना भएपछि केही साता त्यसले ठूलो प्रभाव पनि परेको

थियो। त्यही प्रभावका कारण मुलुक भरका उपभोक्ताहरूले काठमाडौंमा मात्र होइन त्यस्ता विषादी जांच गर्नका लागि अन्य ठूला शहरमा पनि प्रयोगशाला स्थापना गर्नका लागि माग राखेका थिए। बजेटको अभाव भन्दै कृषि विकास मन्त्रालयले धेरै ठाउँमा त्यस्ता प्रयोगशाला स्थापना गर्न सकेको छैन।

तर, तरकारी तथा फलफूल लगायत बालीमा विषादी प्रयोग नगरी भन्ने अभियानले किसानहरूलाई परिवर्तन नै गराईदियो। जसका कारण यतिखेर कालीमाटी तरकारी बजारमा विषादी प्रयोग नगरी नै किसानहरूले तरकारी विक्री गर्न थालेका छन्। यसका लागि सूचना र सञ्चार क्षेत्रले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको कसैबाट पनि टाढा रहन सक्दैन। त्यति मात्र होइन किसानहरूले रोग कीरा नियन्त्रण

गर्नका लागि रासायनिक विषादी प्रयोगलाई अन्त्य गर्दै जैविक विषादी प्रयोग तर्फ आकर्षित समेत बनेका छन्।

यही सरोफेरोमा कृषि विकास मन्त्रालय बाली संरक्षण निर्देशनालयले यसै हप्तामात्र भारत, इण्डोनेशिया, भियतनाम, श्रीलंका लगायतका बाली विकासमा कार्यरत विज्ञहरू सहितको कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न गर्‍यो। आईपिएम प्रविधिलाई विस्तार गरी जैविक विषादीको प्रयोगबाट मानव स्वास्थ्यमा हानी पुऱ्याउने रासायनिक विषादीको प्रयोग अन्त्य गर्नु पर्ने विज्ञहरूको छलफलको विषय बन्यो।

कृषि विकास मन्त्रालयका सहसचिव डा. राजेन्द्र अधिकारीले खाद्यका सुरक्षाका लागि संवेदनशील हुनु पर्ने अवस्था

रहेकाले उत्पादन लागतलाई समेत ध्यानमा राखेर आईपिएम प्रविधि, र जैविक विषादीको प्रयोगको अभ्यासलाई निरन्तर अगाडि बढाउनु पर्नेमा जोड दिए। भारतका विज्ञ एसपि धुवाले इण्डोनेशिया, फिलिपिन्स लगायतका देशमा यसले खेलेको महत्वपूर्ण भूमिकाका बारेमा आफ्नो अनुभव सुनाएका थिए। कृषि विकास मन्त्रालयका अर्का सहसचिव डा. श्याम किशोर शाहले १५ वटा विषादीलाई प्रतिबन्ध लगाइसकेको भन्दै विषादीको सुरक्षित गर्न चेतना

अभिवृत्ति सहित जैविक विषादी सवैभन्दा उत्तम विकल्प रहेको समेत बताए। सो कार्यशालामा कार्यक्रम निर्देशक डिल्लीराम शर्माले बाली संरक्षण निर्देशनालयले किसानहरूलाई जैविक विषादी उत्पादनदेखि प्रयोगसम्मका तालिम, जनचेतना अभिवृत्ति, अनुदान सहयोग समेत गरिरहेको बताए। उनले विषादी प्रयोगशाला स्थापना पछि किसानहरूमा विषादी प्रयोग अन्त्य गर्ने काममा आफै जागरुक हुन थालेको बताएका थिए।

रेविज रोगको शुरुवात यसले पार्ने प्रभाव र समाधानको प्रयास

रेविज भाईरसबाट संक्रमित पशुहरुको टोकाईले मानिसमा सार्ने रोम मानिन्छ। यो रोग आजभन्दा ४००० वर्ष पहिले देखिनै पहिचान गरिएको हो। यस रोग निदाको लागी उत्तर आधुनिक प्रवृत्तिको

हुन पर्छ। कि त रेविज ग्रसित पशुको संपर्क मा लसपस भएको हुनु पर्छ। दोश्रो त्यस्तो लसपस हुदा त्यस्ता पशुले मानिसलाई टोकेर वा चिथोरेर उक्त पशुमा भएको संक्रमित र्याल सारेको हुनु पर्छ।

विकास अनि यसको रोगथामको उचित उपायहरु हुदा पनि रेविज ग्रसित पशुले टोकेको जन समुदायले बेग्लै उपचार पाएनन् या गराएनन् भने ति विरामीमा यो रोग सधै घातक हुने गर्दछ।

अमेरिका, अष्ट्रेलिया, न्यजिल्याण्ड जस्ता देशहरुमा यो रोगबाट मुक्त भएका छन्। कि त दुर्लभ रुपमा भेटिएको पाईन्छ। तर विश्वका केही मुलुकहरु जस्तै दक्षिण पूर्व एसिया, अफ्रिका, लेटिन अमेरिका मुलुकहरुमा भने त्यहाँका जन समुदायहरुमा सामान्य मानिन्छ। विश्व भरीमा प्रति वर्ष करिब ५५००० मानिसहरुको यस रोगबाट मृत्यु हुने गरेको विश्व स्वास्थ्य संघको तथ्यांक छ, जस मध्ये धेरै जसो अफ्रिका, एसियाका मुलुकका जन समुदाय प्रभावित भएको पाईन्छ। प्राय जसो मानिसमा देखिने रेविज रोगले ग्रसित कुकुरको टोकाईबाट हुने गर्दछ। तथापी यदा कदा जंगली

रेविज ग्रस्त पशुको शरिरमा र्याल मस्तिस्क तथा स्नायु जन्य तन्तु यस रोगका भाइरसबाट बढि प्रदुषित भएका हुन्छन। यी तन्तुहरु टोकेर भाईरस सारेमा रोग सर्छ। यस बाहेक भाईरस आखा, मुख नाकमा टांसिन पुगेमा पनि रोगको प्रभाव देखिन सक्छ। शरिरमा यसरी प्रवेश गरेको भाईरस मस्तिष्कमा पुगि शरिरका स्नायु जन्य तन्तुका माध्यमबाट शरिरका मुख्य अंगमा पुग्छन् अनि रोगमा लक्षण देखा पर्छन्।

जनावरमा रेविज रोगका लक्षण
रेविज रोग ग्रसित जनावरहरु विरामी परेको जस्तो देखिनुका साथै रिसाहा भोक्रिने भ्रमिने जे पायो त्यो टोक्ने स्वाभावका हुन सक्दछन्। पशुमा हुने यिनै बाह्य लक्षणका कारण यो रोगलाई सामान्य बोलचालको भाषामा बहुलाहा कुकुर भनिएको हो। यस

मानिसमा रेविज रोगका लक्षण

मानिसको शरिरको रेविजको भाईरस प्रवेश गरे देखि रोग देखा पर्ने ३० देखि ६० दिन लाग्छ तर कम्तिमा १० दिनमै वा वर्षौं पछि पनि देखा पर्न सक्छ। प्राय मानिसमा टोकेको ठाउमा दुख्ने भ्रममाउने एक्कासी चिलाउने जस्ता पहिलो लक्षण देखिन सक्छ। त्यसपछि ज्वरो अउनु जाडो लाग्नु थकित हुनु शारिरका मांसपेशी दुख्नु र भर्कने जस्ता लक्षण विरामीमा देखिन सक्छ। क्रमशः विरामीमा दिग्भ्रमित हुने, वाक्किने, विना कारण काम्ने बेसुर हुने लक्षण देखिन सक्छ।

रेविजको पुर्ण तथा अन्तिम अवस्थामा भने स्वास फेर्न तथा खाने कुरा निलन नसक्ने, मांशपेशीहरुमा नियमित अनियमित रुपमा खुम्चने र कम्पन हुने र विरामीले पानीसम्म निलन गाह्ने हुन्छ। त्यस्ता विरामीका नजिक पानी राख्दा तर्सने गर्दछ। त्यसै पनि

यसलाई हाईड्रोफोविया पानीबाट तर्सने रोग पनि भन्ने गरिन्छ, भने विरामीको अगाडी पानी देखाउदा रेविज एकिन गर्न सजिलो हुन्छ। त्यस्तै गरी हावा सुघाउदा पनि डराउने गर्दछ। त्यो अवस्थालाई एरोफोविया भनिन्छ। यो अवस्थामा पुगेको विरामी प्राय वाच्दैन।

रेविज रोग सार्न सक्ने जनावरले टोकेको उपचार

तपाईंलाई शंकालु पशुले टोके तुरुन्तै चिकित्सकसंग सल्लाह लिनु होला किनभने यसो भएमा चिकित्सकले कस्तो खालको पशुले टोकेको हो कस्तो ठाउमा टोकेको हो ? पशुलाई खास गरी कुकुर विरालो, घर पालुवा वा फिरन्ते भुस्याहा कस्तो हो तिनीहरुलाई नियमित खोप लगाएको वा नलगाएको सुचना संकलन गरी के कस्तो उपचार तथा खोप लगाउनु पर्ने हो सल्लाह दिन सक्नेछन्। तपाईंले सम्पर्क गरेको चिकित्सकसंग तत्काल सम्बन्धित औषधी नहुन सक्छ त्यसैले बुद्धिमानी पूर्वक स्थानिय जनस्वास्थ्य, भेटेनरी जनस्वास्थ्य आदिमा आशिक रुपमा पुग्नु पर्ने हुन्छ, त्यस बाहेक संभावित जिवाणुजन्य संक्रमणको उपचार तथा टिटानसको औषधी प्रयोग गर्न विर्सनु हुदैन। यस बाहेक टोकेको ठाउको घाउ धुने, निसंक्रमण गर्न समेत विर्सनु हुदैन। जे जस्ता पशुले टोकी घाउ बनाएको अवस्थामा रेविज विरुद्ध खोप लगाउनु पर्छ त्यो पशुले लक्षण देखाउला र उपचार गरुला भनेर बस्नु हुदैन।

रेविज रोग निदान

तपाईंलाई टोकेको रेविज सार्न

सक्ने पशु हेरेर यही भन्न सकिदैन। पशुलाई तुरुन्त मारन हुदैन कम्तिमा १० दिन निगरानीमा राख्नु पर्छ र १० दिन भित्र मरेमा रोग निदानको लागि प्रयोगशालामा पठाउनु पर्छ उक्त पशुबाट निदान गर्न चाहिने तन्तु संचालन गरी चिकित्सकले परिक्षण गर्न सक्छन्।

मानिसमा शुरुमा ज्वरो, मुटुको धडकन दर, स्वास प्रश्वास दर र रक्तचाप जाच्नु पर्छ यस बाहेक घाउको अवस्था हेरी रेविज विरुद्ध खोप लगाउनु पर्छ र पशुको बारेमा विवरण संकलन गर्नु पर्छ। यस अवधिमा तपाईंले बाध सम्बन्धि रोगका औषधी, औलो रोगका औषधी प्रयोग गर्ने गर्नु भएको नभएको तपाईंको पेशा कार्यको प्रकृति, अत्याधिक रेविज प्रभावित पर्यटन क्षेत्रमा भ्रमण गरे नगरेको आधारमा यसको प्रारम्भिक निदान गर्न सकिन्छ।

आफैले घरमा गर्न सकिने रेविज रोगको उपचार

प्राथमिक उपचार तत्काल आफैले गर्नु पर्छ जस्तै साबुन पानीले घाउ धुने अनि आयोडिन युक्त एण्टिसेफ्टिक टोकेको ठाउमा लगाई सफा गर्ने जसले गर्दा रेविजको भाईरस शरिरमा प्रवेश गर्न नपाओस्। यदि टोक्ने जनावर घर पालुवा कुकुर विरालो रहेछ भने घर धनिको नाम ठेगाना फोन नं. सम्भव भए सम्म लिदा राम्रो हुन्छ, जसले गर्दा चिकित्सकहरुलाई उपचार गर्न सजिलो पर्दछ। यदी जनावर फिरन्ते वा भुस्याहा र जंगली जनावर भए त्यस क्षेत्रमा कार्यरत गैर सरकारी संस्था, बन्यजन्तु कोष, चिडियाखाना नभए जनस्वास्थ्य कार्यालयमा सम्पर्क गर्नुहोस्। ति संस्थाले ति जनावरहरु नियन्त्रण गर्ने चाजोपाजो मिलाउन सक्छन्। आफै वा वरीपरी भुम्भिएका समुदायहरुले त्यस्ता जनावर नियन्त्रण गर्ने प्रयास नगर्नु होला। यसो गरेमा अरु गम्भिर चोट पुऱ्याउन तथा बढी जनसमुदायलाई टोक्ने चिथोर्ने गर्न सक्छन्।

स्वास्थ्य संस्थामा गरिने उपचार

डा. केदार कार्की

यदि साच्चिकै रेविज ग्रस्त जनावरले टोकेको अवस्थामा तिन चरणमा उपचार गर्न सकिन्छ। चिकित्सकले टोकेको जनावरलाई निगरानीमा राख्ने अवस्था भएमा तत्काल उपचारको लागि सल्लाह नदिन सक्छ तर मनोवैज्ञानिक सल्लाह मात्र दिन सक्ने हुन्छ र घाउको सफाई भाईरस मार्न सक्ने खालका एण्टिसेफ्टिकको प्रयोग मात्र गर्ने हुन्छ। एक पटक मात्र लगाउनु पर्ने ह्युमेन रेविज इन्भ्युन गोविन खोप लगाउदा राम्रो हुन्छ। र खोप लगाउदा कति बटा कति पटक कुन कुन समयमा कसरी लगाउने भन्ने सल्लाह पाउनु हुने छ।

रेविज रोग नियन्त्रण

पशुमा यस रोगको न्युनिकरण नियन्त्रणको कार्यक्रम नियमित रुपमा गरिने हो भने यो रोग जन समुदायमा आफै नियन्त्रण हुन्छ। जंगली फिरन्ते अनि भुस्याहा जनावरको सम्पर्क न्यून गर्न तिनीहरुलाई नियन्त्रणमा राख्ने वा मार्ने गर्नु पर्छ। घर पालुवा कुकुर विरालो जस्ता पशुमा यस रोगको विरुद्ध नियमित खोप लगाउनु को साथै यि पशुलाई जंगली जनावर फिरन्ते तथा भुस्याहा कुकुरको सम्पर्कमा जानु दिनु हुदैन र तपाईंको टोल छिमेक गाउ शहरमा यस्ता जनावरका विगविगी भए यिनीहरुलाई व्यवस्थापन गर्न सरकारी, गैरसरकारी संघ संस्था आदिलाई नियन्त्रणको लागी खबर गरी नियन्त्रण गर्न लगाउनु नै रेविज रोग नियन्त्रणको मुख्य उपाय हो।

“मानिसमा शुरुमा ज्वरो, मुटुको धडकन दर, स्वास प्रश्वास दर र रक्तचाप जाच्नु पर्छ यस बाहेक घाउको अवस्था हेरी रेविज विरुद्ध खोप लगाउनु पर्छ र पशुको बारेमा विवरण संकलन गर्नु पर्छ। यस अवधिमा तपाईंले बाध सम्बन्धि रोगका औषधी, औलो रोगका औषधी प्रयोग गर्ने गर्नु भएको नभएको तपाईंको पेशा कार्यको प्रकृति, अत्याधिक रेविज प्रभावित पर्यटन क्षेत्रमा भ्रमण गरे नगरेको आधारमा यसको प्रारम्भिक निदान गर्न सकिन्छ।”

मांशाहारी जनावर तथा चमेरोको टोकाईबाट पनि लाग्न सक्छ। प्राय जसो सबै खाले जंगली तथा घर पालुवा जनावर यो रोगबाट ग्रसित हुने गर्दछन्। तर मुसा लोखेके खरायोमा भने यो रोग विरलै पाईन्छ जलचर माछा घिसने जिव सर्प तथा चरा चुरुडगी कुखुरा मा भने यो रोग देखिदैन।

रेविज रोग लाग्नका लागि चाहिने पूर्वाधार

कुनै पनि मानिस रेविज रोगबाट ग्रसित हुन निम्न दुई पूर्व स्थिति

बाहेक कुनै कुनै रोगबाट ग्रसित जनावर एकदमै भित्री स्वभाव लासे, शान्त तथा दिग्भ्रमित भएको लक्षण देखिन सक्दछ।

प्रायः रात्री कालिन समयमा विचरण गर्ने जंगली जनावर दिउसै बस्तीमा भौतारिन थाल्यो भने जस्तै स्याल, फ्याउरो, चमेरो वा सामान्य अवस्थामा शान्त रहने जनावरले अनौठो व्यवहार देखाय वा अतिनै मैत्रि स्वभाव देखाएको पाईएमा त्यस्ता जनावरलाई रेविज रोग ग्रसित हुन सक्ने शंका गर्नु पर्छ।

खोरेत रोगबारे सूचना

खारेत रोग गाई, भैसी, बाखा सुंगुर, बंगुर आदिमा लाग्ने महामारी रोग भएकोले रोग देखा परेमा धेरै पशुबस्तु प्रभावित भै उत्पादन घट्ने तथा रोगी जनावरमा लामो समयसम्म बिषाणु जीवित रही संसर्गबाट अरु जनावरमा रोग फैलिने हुँदा आफूले पालेका गाईबस्तुलाई रोग लाग्न नदिन निम्न उपाय अवलम्बन गरौं।

- ◆ घरपालुवा खुरफुडा जनावरलाई अनिवार्य खोरेत विरुद्धको खोप लगाऔं।
- ◆ रोग देखापरेमा रोगी जनावरलाई अलग्गै बाधेर उपचार गरौं।
- ◆ संसर्गबाट रोग अरु पशुबस्तुमा सार्ने भएकोले चरिचरनमा नपठाऔं।
- ◆ रोग देखापरेमा तुरुन्त नजिकको पशु सेवा निकायमा सम्पर्क राखौं।

नेपाल सरकार

पशु सेवा विभाग

पशु स्वास्थ्य निर्देशनालय

त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं। फोन नं. ०१-४२६१५६९, ०१-४२६११६५

राप्तीमा उत्पादित भएको बीउको माग बढ्दो

दाङ। केही दिन अगाडि मात्र काठमाडौंमा बीउ सम्मेलन सम्पन्न भयो। नेपालमा उत्पादित बीउहरूलाई प्राथमिकता दिनु पर्ने धेरैको सुझाव पनि आएको थियो। सम्मेलनमा बोल्ने अधिकांश बक्ताहरूले विदेशी बीउमा भर पर्ने हो भने भविष्यमा त्यसले ठूलो असर पर्ने बताएका थिए। ठूला ठूला व्यापारीहरू धेरै फाइदा आउने भएपछि नेपालको भन्दा विदेशकै बीउ आयात गर्ने गरेको तथ्य पनि छ। तर दाङका किसानहरूमा भने स्थानीय किसानहरूले नै उत्पादन गरेको उन्नत जातका तरकारी तथा खाद्यान बालीको मूल बीउको माग बढेको छ।

राप्ती अञ्चलका किसान तथा कृषि प्राविधिकले दाङको तुलसीपुरमा नै सबै नगदे तथा हिउंदा बालीको मूल बीउ उत्पादन गर्न थालेपछि दाङलगायत देशभरका बजारमा त्यसको माग बढेको हो।

एक उन्नत जातका बीउविजनको माग बढेपछि बजारमा पुऱ्याउनु हम्महम्मै भएको बीउ विक्रेताहरू बताउँछन्। दाङको तुलसीपुरमा रुकुमेली एग्री सिड सेन्टर स्थापना गरी राप्ती अञ्चलमा उत्पादन हुने भिन्न दलन तथा खाद्यान बालीको मूल बीउविजन प्याकिङ गरी हाल

काठमाडौं, पोखरा, विराटनगर तथा पश्चिम महाकाली हुँदै भारतसम्म रथानीय बीउविजनको माग दिनप्रतिदिन बढ्दै गएको बीउ उत्पादनमा सक्रिय प्राविधिक माधव केसी बताउँछन्।

केसीका अनुसार पहिले राप्तीमा उत्पादन गरी बीउविजन काठमाडौं जाने र त्यहीबाट आफूहरूले खरिद गरी महागो मूल्यमा विक्री गर्ने गरेको भन्दै अब स्थानीय किसानले उत्पादन गरेको बीउविजन यहीका किसानलाई न्यूनतम मूल्य लिएर कम मूल्यमा गुणस्तरीय उन्नत जातका बीउविजन दिने बताए।

राप्ती अञ्चलका ७ जना किसानले करिब रु २५ लाख लागतमा सञ्चालन गरेको सिड सेन्टरले हाल विभिन्न किसिमका प्याकिङका मेसिनसमेत ल्याएको र मकै धानलगायतका बीउविजन उत्पादनका लागि जग्गा भाडामा लिएर मूल बीउ उत्पादन गर्ने गरेको बताएको छ। हाल दाङमा मकै, धान, गहुँ र अन्य नगदे बालीको मूल

बीउ उत्पादन भईरहेको केसीले बताए।

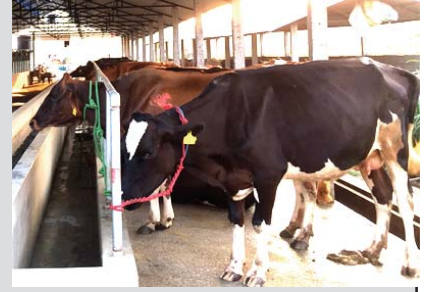

अन्य जिल्लाबाट यसअघि आएका विक्री वितरण गर्दै आएका किसानले आफ्नै घर आगनमा उत्पादन भएका उन्नत जातका बीउविजन तथा खाद्यानबालीका बीउ सहज रूपमा पाउने भएका छन्। पहिलो चरणमा भिन्डी, बोडी, मुला, काउली, प्याज तथा सिमीजातका नगदे बाली प्याकिङगरी बजारमा विक्री गरेको र बीउविजन आपूर्ति गर्न हम्महम्मै हुने गरेको एग्रीभेटहरूको भनाइ रहेको छ।

यसअघि भारतबाट आएका बीउविजन यहाका किसानले प्रयोग गर्दै आएका थिए। जसले गर्दा उनीहरूले महागोमा बीउविजन खरिद गर्नुपर्ने बाध्यता थियो।

दुई अर्ब ५० करोडको पशु बिमा मध्ये गाई बढी

नवलपरासी। पशुपालनलाई व्यवसायिक बनाएर अगाडि बढिरहेका नवलपरासीका किसानहरू पशु बीमामा प्रतिबद्ध भएका छन्। पशुपालन व्यवसाय गर्दा हुन सक्ने सम्भावित जोखिमका बारेमा जानकारी पाएपनि जिल्लाका किसानहरूले पशु बीमाप्रति आकर्षित बनेका हुन्। नवलपरासीका किसानहरूले आव ०७१/७२ मा रु दुई अर्ब ५० करोडको पशु बिमा गराएको देखिन्छ। उनीहरूले गरेको पशुबीमा सबैभन्दा बढी गाईको रहेको छ।

गाई, बाखा र भौसीलगायतका पशु बिमा गरिएको छ। पशु मर्दा किसानलाई आर्थिक रूपमा हुने ठूलो क्षति कम गर्न र पुनः पशुपालनमा प्रेरित गर्ने उद्देश्यले सरकारले पशुबिमामा ७५ प्रतिशत अनुदान दिने गरेको पशुसेवा कार्यालय नवलपरासीका प्रमुख वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत शङ्कर साहले बताए। कुल पशु बिमामध्ये तीन हजार ५७५ गाईको रु एक अर्ब ६२ करोड पाच लाख तथा एक हजार ३७५, भौसीको रु छ करोड २५ लाख बिमा गरिएको जनाइएको छ। त्यस्तै २७५ बाखाको रु एक करोड २५ लाख १७५ छ। एक सय बङ्गुरको रु ७५ लाख तथा ११० पाडाको रु ५० लाखको बिमा गरिएको थियो।

पशुधनको बिमा गरेबापत सरकारले अनुदान दिन थालेपछि किसानको जोखिम कम हुने भएकाले पनि जिल्लाका पशु किसान पशु बिमातर्फ आकर्षित भएका छन्। आव ०७१/७२ मा किसानले पशुधन मरेपछि बिमा गरिएका पशुको रु एक करोडभन्दा बढी क्षतिपूर्ति पनि पाएका छन्। जिल्ला पशुसेवा कार्यालय नवलपरासीका अनुसार गत आवमा बिमा गरिएका ७५ गाई, २८ भौसी, पाच बाखा, तीन बङ्गुर र चार पाडा मरेका थिए। ती पशु मरे पनि किसानले रु एक करोड २० लाख २८ हजार ४०० क्षतिपूर्ति पाएका छन्। जिल्ला पशु सेवा कार्यालयका अनुसार "बिमाले किसानलाई पशुपालनमा आकर्षित गरेको छ।" पशु मरेपछि बिमावापतको रकम पाएका अधिकांश किसानले पुनः सो रकम पशुपालनमा नै लगानी गर्ने गरेको समेत कार्यालयले जनाएको छ।

मन्त्रालयसँग सहकार्य नगरी कृषि कार्यक्रम

वैतडी। खाद्य सुरक्षाका लागि भन्दै वैतडीका १२ गाविसमा अमेरिकी सहयोग निकायको आर्थिक सहयोगमा कृषि, स्वास्थ्य तथा वैकल्पिक जीविकोपार्जन प्रवर्द्धन (पहल) कार्यक्रम सञ्चालनमा आएको छ। कन्सल्टेन्सी संस्थाका रूपमा रहेको मर्सीकोर नेपालले अमेरिकी सहयोग निकाय युएसआइडीको सहयोगमा सो कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याएको हो। कार्यक्रमले खाद्य असुरक्षित गाविसमा कृषि क्षेत्रको सुधार, बजार प्रवर्द्धन, पोषण तथा सरसफाइ, विपद् तथा जोखिम व्यवस्थापन, प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन, वैकल्पिक जीविकोपार्जन, वितीय सेवालगायत क्षेत्रमा काम गर्ने बताएको छ।

त्यस्तै जोखिमको अवस्थामा रहेका समुदायमा खाद्य उपलब्धताको अवस्थामा सुधार ल्याउने, जोखिमको अवस्थामा

रहेका घरधुरीको आम्दानी बढाउने, उनीहरूको स्वास्थ्य तथा पोषण अवस्थामा सुधार ल्याउने उद्देश्यले सञ्चालन गरिएको कार्यक्रम पाच वर्षसम्म सञ्चालन हुनेछ।

सो कार्यक्रम आम्चोरा, पञ्चेश्वर, महाकाली, शिवनाथ, शर्माली, उदयदेव, विशालपुर, रीम, तल्लादेही, मल्लादेही, भटना र न्वादेउ गाविसमा सञ्चालन हुने छ। कार्यक्रमअन्तर्गत पाच वर्षमा करिब रु ६ करोड १५ लाख खर्च हुने जनाइएको छ। अमेरिकी सहयोग निकायका आर्थिक सहयोगमा विभिन्न कार्यक्रममा नामम कृषि क्षेत्रमा लगानी भईरहेको भएपनि कृषि विकास मन्त्रालयसँग सहकार्य भएको भने देखिँदैन। यो कार्यक्रम पनि कृषि विकास मन्त्रालयसँग सहमति नगरी गरिएको बताइएको छ।

जैविक प्रांङारिक मल क्वेन थोड् र न्यू लाईट प्रयोग गरौं माटोको उर्वराशक्तिलाई वढाई उत्पादनमा बृद्धि गरौं

थाईल्याण्डको प्रतिष्ठित एशिया एग्री टेक कम्पनी लि. वाट उत्पादित, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्वाट परिक्षण प्राप्त नेपालको हावापानी माटो सुहाउदो, माटो र वोट विरुवालाई रोग किराले समेत असर गर्न नसक्ने

विषादीको प्रयोग गर्ने नपर्ने जैविक प्रांङारिक मल

नेपालको लागि अधिकृत विक्रेता

जोशी जनरल सप्लायर्स

Organic Certified by IFOAM, ACT.Operator Code No 22152 Asia Agro Tech Ltd., Thailand

२० पूर्णचण्डी मार्ग, जावलाखेल ललितपुर फोन नं. ९८४१२०८५५८ / ९८४१८०७७५२

कृषि उत्पादन बृद्धि गर्नका लागि सदैव प्रयोग गर्नुहोस् लुम्बिको भोल मल

All Nepalese Tea & Coffee Center, Kupondol, Phone: 5535457, 5548201

जानकारी डिस्प्ले

माटो स्वस्थ बने मानिस स्वस्थ बन्छ समृद्ध राष्ट्रको लागि सवल र निरोगी मानिसको आवश्यकता पर्दछ। त्यसैले मानिस स्वस्थ बन्न नियमित माटो जांच गरौ र विरुवाको आवश्यक तत्व पूर्ति गरी दिगो र भरपर्दो स्वस्थ बाली उत्पादन गरी स्वस्थ र निरोगी भै समृद्ध राष्ट्र निर्माणमा योगदान पुऱ्याऔं।

माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय हरिहरभवन

के तपाई थोपा सिंचाई प्रविधिका माध्यमबाट व्यवसायिक कृषि गर्न खोजिरहनु भएको छ? यदि हो भने थोपा सिंचाई सम्बन्धि विस्तृत जानकारीका लागि सम्पर्क गर्नुहोस्।

सलोम एग्रिकल्चर, बालाजु ९८५११५०२३८

रासायनिक विषादी प्रयोग गर्दा सुरक्षित विषादी छनोट, सुरक्षित पहिरन, प्रयोग तरिका तथा विषादी अनुसार उपभोगको लागि पर्खनु पर्ने समयमा ध्यान दिई विषादी प्रयोग गर्ने गरौं। आफ्नो तथा आम उपभोक्ताको स्वास्थ्यको ख्याल गरौं।

बाली संरक्षण निर्देशनालय हरिहरभवन

व्यवसायिक पशुपालन गरी दूध उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनौं।

राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्ड, हरिहरभवन

पदीय दायित्व पूरा नगर्नु भनेको समाज र राष्ट्रका लागि धोका हो।

नेपाल सरकार सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय सूचना विभाग

What is rabies?

Rabies is a viral illness spread via the saliva of an infected animal. This occurs usually through biting a human or another animal. Transmission can also occur through saliva touching an open wound or touching mucous membranes.

What causes rabies?

Rabies is caused by the rabies virus. The virus infects the brain and ultimately leads to death. After being bitten by a rabid animal, the virus is deposited in the muscle and subcutaneous tissue. For most of the incubation period (which is usually one to three months), the virus stays close to the exposure site. The virus then travels via peripheral nerves to the brain and from there, again via peripheral nerves, to nearly all parts of the body.

Any mammal can spread rabies. In the United States, rabies is most often transmitted via the saliva of bats, coyotes, foxes, raccoons, and skunks. In the developing world, stray dogs are the most likely animal to transmit rabies. The virus has also been found in cows, cats, ferrets, and horses.

The local health department will usually have information on which animals in the area have been found to carry the rabies virus.

What are risk factors for rabies?

Any activity that brings someone in contact with possible rabid animals, such as traveling in an area where rabies is more common (Africa and Southeast Asia) as well as outdoor activities near bats and other possible rabid animals, all increase one's risk of getting infected with rabies.

What are rabies symptoms and signs?

The early symptoms of rabies are very generalized and include weakness, fever, and headaches. Without a history of a potential exposure to a rabid animal, these symptoms would not raise the suspicion of rabies as they are very similar to the common flu or other viral syndromes.

The disease can then take two forms:

1. With paralytic rabies (approximately 20% of cases), the patient's muscles slowly get paralyzed (usually starting at the site of the bite), is the less common form and ends in coma and death.
2. With furious rabies (about 80% of cases), the patient exhibits the classic symptoms of rabies, such as anxiety and confusion (The patient is often overly active.); Confusion is a change in mental status in which a person is not able to think with his or her usual level of clarity. Frequently, confusion leads to the loss of ability to recognize people and or places, or tell time and the date. Feelings of disorientation are common in confusion, and decision-making ability is impaired.

Confusion may arise suddenly or develop gradually over time. Confusion has multiple causes, including injuries, medical conditions, medications, environmental factors, and substance abuse.

How do physicians diagnose rabies?

In animals, rabies is diagnosed by detecting the rabies virus in any affected part of the brain. This requires that the animal be euthanized. Testing a suspected animal will help avoid extensive testing in the human contact (if the test is negative) and unnecessary treatments.

In humans, rabies is diagnosed by testing saliva, blood samples, spinal fluid, and skin samples. Multiple tests may be necessary. The tests rely on detection of proteins on the surface of the rabies virus, detection of the genetic material of the virus, or demonstration of an antibody (immune) response to the virus.

What is the treatment for rabies?

Treatment is recommended if a health-care professional thinks that someone was exposed to a potentially rabid animal.

If the animal is a pet or farm animal that has no symptoms, the animal can be isolated and observed for 10 days. Wild animals that can be captured can be killed and tested for the virus. If the animal can't be found, it is best to consult with the local health department.

The general pathway to determine postexposure prophylaxis (protective treatment) for rabies requires the following information:

Bite: Did a bite occur, and where is the location of the bite? (Any penetration of the skin is considered a bite; although bites to the face and hands carry the highest risk, all bites need to be considered for prophylaxis.)

Non-bite incident: Did the saliva touch an open wound or a mucous membrane?

Animal risk factors: No cases of rabies infection have been reported in the U.S. from fully vaccinated domestic dogs or cats.

Bats: Any contact with a bat that leads to a potential scratch, bite, or mucous membrane exposure to saliva needs to be evaluated. If prolonged exposure to a bat is discovered (sleeping in a room where a bat is found), postexposure prophylaxis needs to be considered.

As rabies is a fatal disease, it is often best to start the series of shots until further information is available.

Which animals carry rabies?

Dogs

Worldwide, dogs are the main natural reservoir of the rabies virus.

Other reservoirs Other known natural reservoirs of rabies are skunks, raccoons, foxes, coyotes, and bats.

Theoretically any mammal can contract rabies and then transmit the disease to another mammal (including people).

Bats ?

Bats can be infected with rabies, and bats that are behaving abnormally (eg crawling on the ground or trapped in a room) are likely to be rabid.

In extremely rare cases, humans have been infected because they inhaled aerosoled saliva that contained the virus (for example, in caves with large bat populations).

Cats ?

Cat populations are not reservoirs of the disease but individually they can become infected by rabies and can transmit the disease.

Did you know you can support our work every time you shop online? It doesn't cost you a penny - find out more here

Rodents ?

Similarly, small rodents are not reservoirs of rabies: a bite from a squirrel, rat, mouse, guinea pig, hamster, rabbit, chipmunk or gerbil does not generally require post exposure prophylaxis.

However, larger rodents such as groundhogs and beavers have occasionally developed rabies.

Risks for global sugar market grows as sugarcane production suffer in India

Thousands of acres of sugar crop are suffering severe damage from a faltering monsoon, with some farmers in the world's second-biggest grower forced to feed withered cane to cattle in the top producing state. After a string of bumper harvests created a sugar glut, drought could cut supply in the marketing year starting in October and there is a risk production will drop below consumption for the first time in seven years in the following 2016/17 season.

And even though India is still angling to boost exports in the upcoming season to cut stockpiles, this picture could swiftly turn around with a shortfall in output likely to

bolster global sugar prices languishing at seven-year lows. "The market hasn't factored in the impact of drought on 2016/17 production," said Harish Galipelli, head of commodities and currencies at Inditrade Derivatives and Commodities. Industry officials say thousands of hectares of cane have been damaged after India's first back-to-back drought in three decades, as farmers also refrain from planting cane for the next season due to water scarcity. In the top sugar-producing state of Maharashtra, a recent Reuters visit showed the impact of the drought.

Farmer Vijay Nazirkar harvests cane shoots daily, but they are so withered he is using them to feed his cattle.

"Sugar mills will not buy this dwarf cane with small shoots," said Nazirkar as he chopped cane up for his 22 cattle, one of his few sources of income as other crops such as corn and onions have also been hit by a prolonged dry spell linked to an El Nino weather event. So far, he has fed nearly half of his cane crop to cattle in his village of Nazare, about 200 km southeast of Mumbai

प्राण...

रेविज रोगको प्रयोगशाला परिक्षण सेवा हाल केन्द्रिय पशुरोग अन्वेषण प्रयोगशाला त्रिपुरेश्वर, काठमाडौंमा मात्र उपलब्ध छ।

रोगको नियन्त्रण र रोकथाम

शंकास्पद जनावरले टोकेमा यथाशिघ्र घाउलाई साबुन पानीले धोएर स्पीट वा आयोडिन लगाउने र चिकित्सकको सल्लाह अनुरूप तुरुन्त पोष्ट एक्सपोजर खोप र हाइपर इमुन सिरम (आई.जी.जी.) लगाउनु पर्दछ। यस्तो शंकास्पद कृकुरलाई १० दिन सम्म थुनेर राख्नु पर्छ र १० दिनभित्र कुकुर मरेमा रेविज रोगको यकिन गर्न प्रयोगशालामा परिक्षण गराउनु पर्दछ। प्रयोगशाला नतिजा आधारमा चिकित्सकको सल्लाह अनुसार खोपलाई निरन्तर दिनु वा बन्द गर्नु पर्दछ। हाल हुमन डिप्लोइड सेल, प्युरीफाइड भेरो सेल र प्युरीफाइड चिक इन्जायो सेलबाट उतपादन भएका ३ प्रकारका एन्टीरेविज भ्याक्सीनहरू मानव प्रयोगजनको लागि सुरक्षित मानिएका छन्। बौलाहा कृकुरले टोक्नु भन्दा अगाडि ०,७,२१ वा २८ दिनमा ३ वटा खोप लगाई रोकथाम गर्न सकिन्छ र टोकेपश्चात ०,३,७,१४,२८ दिनमा ५ खोप लगाएर यो रोगबाट बच्न सकिन्छ, भरपर्दो उत्पादनकर्ताबाट उत्पादित, म्याद ननाघेको, उपयुक्त गुणस्तर कायम रहेको र चिसोमा भण्डारण गरेको खोपमात्र प्रयोगमा ल्याउनु पर्छ। पशुमा यस रोगको न्युनिकरण नियन्त्रणको कार्यक्रम नियमित रुपमा गरिने हो भने यो रोग जनसमुदायमा आफै नियन्त्रण हुन्छ। जंगली फिरन्ते भुस्याहा जनावरको सम्पर्क न्युन गर्न तिनीहरूलाई नियन्त्रणमा राख्ने गर्नुपर्छ। घर पालुवा कुकुर, विरालो जस्ता पशुमा यस रोग विरुद्धको नियमित खोप लगाउनुका साथै घरपालुवा पशुलाई जंगली जनावर फिरन्ते तथा भुस्याहा कुकुरको सम्पर्कमा जान दिनु हुदैन र तपाईको टोलछिमेक गाउ शहरमा यस्ता जनावरको विगविगी भए यिनीहरूलाई व्यवस्थापन गर्न सरकारी, गैरसरकारी संघसंस्था आदिलाई नियन्त्रणको लागि खबर गरी नियन्त्रण गर्न लगाउनु नै रेविज रोग नियन्त्रणको उपयुक्त उपाय हुन सक्दछ।

प्राण...

प्राविधिकहरूले मात्र जिल्ला कृषि कार्यालय चलाउनु पर्ने अवस्था आएको छ। जिल्ला कृषि कार्यालय डोल्पाका प्रमुख अध्ययनका लागि विदेशिएपछि निमित्तले कार्यालय धान्दै आएका थिए। उनी पनि अहिले सरुवा भएर गएका छन्। त्यहाँ कार्यरत बाली संरक्षण अधिकृत रुद्रमणि पौड्याल, प्रा.स सम्पत्ति बुढा, प्रा.स छत्र बहादुर विकलाई सरुवा गरी ५ जना अधिकृत मध्ये कालीकोटबाट काजमा रहेका योजना अधिकृत गणेश अधिकारी सहित २ अधिकृत, ५ जना प्राविधिक सहायक २ जना ना.प्रा.सका भरमा जिल्ला चलाउने गरी सम्पूर्ण पद खाली गरिएको छ। अन्य पदमा अर्भसम्म पनि पदपूर्ति गरिएको छैन। भएका कर्मचारीलाई अन्यत्र सरुवा गरेर कार्यालय खाली गर्नुको कारण कृषि विकास मन्त्रालयले विभागासंग लिन्छ कि लिदैन त्यो भने हेर्न बाँकी नै छ। कतै कर्मचारी फालाफाल कतै हाहाकार हुँदा मन्त्रालय मौन बस्नु मिला ?

ग्वार्को रोगले धानखेती सखाप

महोत्तरी। महोत्तरी जिल्लाको सयौं विगाह जग्गामा लगाइएको धानखेती 'ग्वार्को' रोगका कारण सखाप भएको छ। ग्वार्को रोगले किसानको मुस्लिम, कान्छी मुस्लिम, नचनिया, रामविलास, बासमति, परबलगायत सबै प्रजातिका धानखेतीमा प्रकोपभौं आएर पूरै खेती नष्ट पारेको छ।

ग्वार्को रोगले खेतमा धानको बोटमाथिका सबै पात सेतो बनाउँदै पात भाँदै ठुटो बनाएको छ भने सयौं विगाह खेतमा धानको बोटको ठाउँमा ठुटो जरा मात्रै उभिएको देखिन्छ। ग्वार्को एक प्रकारको किरा हुन्छ जुन नाङ्गो आखाले देखादैन र पातबाट रोग सुरु गराई धानको बोट नै सखाप पार्ने गरेको किसानहरूले बताएका छन्। त्यस्तै, जलेश्वरका किसान अरुण पाण्डेका अनुसार ग्वार्को रोगले निकै राम्रो सप्रिएको धानको बोटबाहेक माथिको सबै पात पतिसुगर आगोमा पोलेभौं जलाउँदै लगेको बताउँदै अब यस बोटबाट धानको आशा गर्न नसकिने बताए। महोत्तरीमा रोपाइको महिना असार, साउनमा पानी नपर्दा भदौमा रोपाइ गरिएपनि अहिले धान राम्रै सप्रेर निकै विकास भएको थियो।

तर पछिल्लो समयमा अचानक देखा परेको ग्वार्को रोगले किसानको सबै धानखेती सखाप पारेर किसानलाई बाँच्नु न मर्नु बनाएको भ्रमरपुराका किसान निराला मिश्रले गुनासो गरे।

महोत्तरीमा कुल ५२ हजार हेक्टरमा धानखेती हुँदै आएकोमा यसपालि करिब ७५ प्रतिशत जग्गामा धानखेती भएको थियो भने अहिले यस ग्वार्को रोगका कारण त्यसमध्येका पनि ४० प्रतिशत खेती सखाप भएको कृषिका जानकारले अनुमान लगाएका छन्।

बन्दले केरा किसान चिन्तित

सप्तरी। सीमाङ्कनको विरोधमा उत्रिएका मधेसी मोर्चाले सप्तरीमा विगत ४२ दिनदेखि बन्द जारी राखेपछि यहाको केरा नष्ट हुँदा किसान चिन्तित भएका छन्।

दिनरात मेहनत गरेर लगाएको केरा अहिले काट्ने समयमा लगातारको बन्दले यातायातको साधन बन्द भएपछि खेतमै कुहिने गरेको छ। हनुमाननगर योगिनीमाई नगरपालिका-१ सकरदही निवासी श्याम खड्काका अनुसार यहाँका किसानले कोसी पलारमा करिब ५०० विगाहामा केराको खेती गरेका छन्। काट्ने समयमा बन्द भएपछि पाकेका केरा खेतमै

कुहिन थालेको उनले बताए। अर्का किसान अशोक माझीले बन्दका कारण केरा काट्ने मानिस पाउन गाह्रो भइरहेकोले केरा कुहिने चिन्तामा रहेको बताए।

युवा किसानले विदेशबाट कमाएर ल्याएको पैसा केराखेतीमा लगाएका छन्। केरा काट्ने र बेच्ने बेलामा बन्द हडताल भएपछि लगानी डुब्ने चिन्ता किसानलाई रहेको छ। यहाँको केरा बित्रीका लागि काठमाडौंसहित पोखरा, नेपालगन्ज, भैरहवा, बुटवल र पूर्वको भगापा, काकडभिट्टा, इलाम, धनकुटासम्म लैजाने गरेको केरा व्यापारी इन्द्रदेव बताए।

रैथाने तथा स्थानीय बीउ लोप हुँदै

बैतडी। बैतडीमा विभिन्न तरकारी तथा अन्नबालीका रैथाने तथा स्थानीय बीउ लोप हुँदै गएका छन्। उन्नत जातको बीउको प्रयोगसँगै रैथाने बीउ लोप हुने अवस्थामा पुगेका हुन्। रैथाने बीउ लोप हुँदै गएपछि उन्नत जातको बीउले उत्पादन बढी दिने भए पनि विभिन्नखालका रोगकिराले सङ्क्रमण गर्ने, समयमा नपाक्नेलगायतका समस्या आइरहेको कृषि प्राविधिकहरूले बताएका छन्।

पहिलापहिला गाउँघरमा पाइने बीउ आजभोलि नपाइने गरेको स्थानीय बासिन्दाको भनाइ रहेको छ। उन्नत जातका बीउ स्थानीय हावापानीअनुसार मिल्दोजुल्दो नभएकाले पनि उत्पादनमा समस्या आइरहेको जिल्ला कृषि विकास कार्यालयका प्रमुख वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत कमलेश तिवारीले बताए। "पुरानो बीउमा रोगकिरासाग लड्ने क्षमता तथा हावापानीसाग मिल्ने भएकाले उन्नत जातको भन्दा स्थानीय बीउ राम्रो भएको हो" वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत तिवारीले भने "स्थानीय तथा रैथाने बीउको संरक्षणका लागि पहल भइरहेको छ।"

सीमित परियोजनाको सहयोगमा बीउको संरक्षणका लागि पहल थालिने उनको भनाइ छ। पुरानो बीउको गुण उत्पादन क्षमतालगायतका विषयमा बूढापाकासाग जानकारी लिइनेसमेत उनले बताए।

म्याग्दीमा कृषि क्याम्पस

म्याग्दी। विममा रहेको किसानी प्राविधिक शिक्षालयलाई कृषि क्याम्पस सञ्चालनको स्वीकृति दिइएको छ। विसं २०६८ सालदेखि १५ महिने कृषि जेटिए विषयको अध्यापन गराउँदै आएको शिक्षालयको स्तर बृद्धि गरी कृषि क्याम्पस स्थापना गर्न प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् (सिटिइभिटी)ले अनुमति दिएको हो। तीनवर्षे स्नातक तहमा बालीविज्ञान विषयको अध्यापन गराउन अनुमति पाइएको प्राविधिक शिक्षालयका संयोजक वेगप्रसाद गर्बुजाले जानकारी दिए। उनका अनुसार अनुमति पाइएसँगै शैक्षिक सत्र २०७२/०७३ का लागि पठनपाठन सुरु गर्नका लागि विद्यार्थी भर्ना अभियान सुरु गर्ने तयारी भइरहेको छ।

म्याग्दीमा कृषि क्याम्पस

कालीकोट। खडेरीले बाली नाली नष्ट भएका ग्रामीण क्षेत्रमा अनुगमनका लागि दैवी प्रकोप उद्धार समितिबाट टोली पठाइएको छ। जिल्लाका छ वटा गाविसमा खडेरीका कारण बाली नाली नष्ट भएपछि स्थानीय जनताले खाद्यान्न माग गरेको एक हप्तापछि स्थलगतरुपमा अध्ययनका लागि टोली खटिएको हो।

सबैभन्दा बढी खडेरीले क्षति पुऱ्याएको नानीकोट, राम्नाकोट, धौलागोही, खन र बदालकोट गाविसबाट विवरण सङ्कलन गर्न टोली पठाइएको हो। उद्धार समितिका अध्यक्ष एवम् प्रमुख जिल्ला अधिकारी प्रदीप श्रेष्ठका अनुसार क्षतिको अवस्था बुझ्न जिल्ला कृषि विकास कार्यालय कालीकोटका संयोजकत्वमा अनुगमन टोली बनाएको हो। उनले टोलीले नानिकोट गाविसमा अनुगमन गर्दा ८० प्रतिशत बाली खडेरीले नष्ट गरेको पाएको जानकारी दिएका छन्।

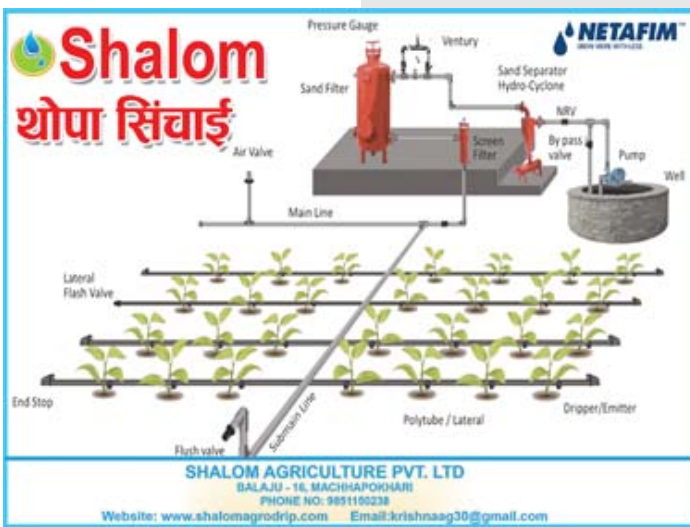
जिल्ला कृषि विकास कार्यालय कालीकोटले विगत वर्षको तुलनामा यस वर्ष ५० प्रतिशतले खाद्यान्न उत्पादनमा ह्रास आउने बताएको छ।

विज्ञापन दर सम्बन्धि सूचना

रंगीन पृष्ठ	साइज	दर
	एयर प्यानल	रु. ५०००/-
प्रथम पृष्ठ	प्रति कोलम से.मी	रु. ९००/-
अन्तिम पृष्ठ	प्रति कोलम से.मी	रु. ७५०/-
	साइज	दर
प्रथम पृष्ठ	प्रति कोलम से.मी	रु. ७००/-
अन्तिम पृष्ठ	प्रति कोलम से.मी	रु. ५५०/-
भित्री पृष्ठ	प्रति कोलम से.मी	रु. ४५०/-

सामाजिक संस्था एवं नियमित विज्ञापनदाताहरूका लागि विशेष छुटको व्यवस्था गरिएको छ।

HAS हब ब्रोडकास्टिङ् प्रा.लि
यति प्लाजा, बागबजार, काठमाडौं,
मार्केटिङ्: ९८०८१५७१४४ इमेल: sajnepal@gmail.com

साप्ताहिक बजार मूल्य		Shreenagar			
विकास क्षेत्र	पूर्वाञ्चल	मध्यमाञ्चल	पश्चिमाञ्चल	मध्य पश्चिमाञ्चल	सुदूर पश्चिमाञ्चल
मासु प्रति किलो					
खसी	७००-७५०	७००-८००	६५०-७५०	५५०-६६०	५००-५५०
रांगो	२००-३००	२२०-२५०	२५०	२००-३२०	१२०-२००
बंगुर	२१०-२४०	२२०-२९०	२१०-२९०	२००	२१०-२५०
लेयर्स	-	३५०	३५०	३३०-३५०	-
ब्रोइलर	३००/३५०	२२०-३००	२५०-३००	२५०-३५०	३००-३५०
लोकल	७००/८००	६५०-७००	५५०-६००	५३०-६००	५५०-६००
अण्डा प्रति गोटा					
कुखुरा	१०-१२	८-११	१०-१३	११-१५	१०-११
हाँस	१८-२०	२५-३०	२५-३०	१५-१९	-
दुध प्रति लिटर					
गाई	६५-७०	७५-८०	८०-८५	७५-९०	५५-६०
बैसी	५५-६०	७०-७५	५५-६०	६५-७५	५५-६०
माछा					
ट्राउट	-	-	-	-	-
काप	२३०	२२०	२१०	२१०	२४०

स्रोत: सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था

रेविज मानिसमा सर्ने प्रमुख १५ प्रतिशत स्रोत कुकुर नै हो

रेविजको रोगको चर्चा धेरै नै हुन थालेको छ नि ?

नेपालमा परापूर्वकालदेखि नै रेविज रोगको प्रकोप छ। वर्षेनी नेपालमा ५० भन्दा बढी मानिसहरू रेविज रोगका कारण मर्ने गरेका छन्। दुई सयभन्दा बढी पशुहरू पनि रेविजकै कारणले मर्ने गरेका छन्। रेविज रोग विषाणुबाट लाग्ने एक किसिमको प्राणघातक रोग हो। मानिस होस् वा पशुवस्तु यो रोग लागिसकेपछि बचाउन सकिदैन। त्यसले गर्दा पनि चर्चा हुनु स्वभाविकै हो। यो रोग नलागोस् भनेर कुकुर/विरालोहरूलाई रेविज विरुद्धको भ्याक्सिन लगाउनु पर्दछ। कुकुर मात्र नभएर स्याल, न्याउरी मुसा बाट पनि यो रोग सर्ने हुँदा त्यस्ता जनावरले मानिसलाई टोकेको खण्डमा तत्कालै मानिसले रेविज विरुद्धको भ्याक्सिन लगाईहाल्नु पर्दछ। पशुहरूमा बहुला जनावरले टोकेको भएमा नजिकको पशु सेवा कार्यालयमा गएर सम्पर्क गर्नु अनुरोध हामीले गरिरहेका छौं।

नेपालमा रेविजको अवस्था के छ त ?
केहि वर्ष यता नेपालका मध्यपश्चिम र पूर्वी पहाडी जिल्लाहरूमा पटक पटक यो रोगको संक्रमण भएको खबर प्राप्त हुनासाथ त्यसलाई तत्कालै नियन्त्रणमा लिएका छौं। त्यति भयावह अवस्था छैन। हामी निरन्तर रेविज रोग न्यूनीकरण गर्ने कार्यमा लागि रहेका छौं। नेपालमा हामीले रेविज रोग विरुद्धको खोप उत्पादन गर्छौं। रेविज भ्याक्सिन उत्पादन प्रयोगशालाबाट वर्षेनी २५ हजार डोज भन्दा बढी उत्पादन गरेको भएपनि मांग अनुसार उत्पादन हुन सकिरहेको छैन। कुकुरका रेविज भ्याक्सिनको माग बढ्दो छ। त्यो मागलाई मध्य नजर गरि आगामी वर्ष ५० हजार डोज उत्पादन गर्न तर्फ हामी लागेका छौं। साथै निजि स्तरबाट पनि रेविज भ्याक्सिन नेपालमा आयात हुने गर्दछ।

रेविज रोग न्यूनीकरण गर्नका लागि खासै काम गरेको देखिदिन भने गुनासो छ त ?
रेविज रोग न्यूनीकरण गर्नु भनेको रोग लाग्ने नदिने हो। त्यस तर्फ हामी लागि रहेका छौं। रोग लागेर उपचार गराउनु भन्दा रोग नै लाग्न नदिने अभियानमा हामी सक्रिय छौं। मानिस वा पशुमा रेविज रोगको लक्षण देखा परि सकेपछि बचाउन सकिदैन। त्यसकारण घरमा पालेका कुकुर, विरालोलाई नियमित भ्याक्सिन लगाईराख्नु पर्दछ, भनेर सचेतना गराउने हो। रेविज रोग मानिसमा सर्ने स्रोतहरू मध्ये १५ प्रतिशत स्रोत भनेको कुकुर नै हो। तसर्थ स्रोतमा नै हामीले नियन्त्रणको काम गर्न सक्यौं भने यो रोगलाई न्यूनीकरण तथा निर्मूल गर्न सकिन्छ।

हाम्रो देशमा छाडा कुकुरहरू कति के छन् त्यसको यथात संख्या कति छ भन्ने तथ्यांक अहिलेसम्म छैन। त्यसले गर्दा यसलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि हामीले सामुदायिक कुकुरहरूमा भ्याक्सिनेशन तथा बन्ध्याकरणको कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका छौं। केन्द्रिय पशु चिकित्सालय तथा जिल्ला पशु सेवा कार्यालयहरूले पनि यस क्षेत्रमा गैर सरकारी संस्थाहरू तथा नगरपालिकाहरूसँग समन्वय गरि कार्य गरि रहेको छ। हाम्रा यिनै प्रयासहरूले गर्दा विगतमा भन्दा अहिले रेविजको प्रकोप घट्दै आईरहेको छ।

रेविज प्राण घातक रोग पनि भनिरहनु भएको छ यो नियन्त्रण गर्ने जिल्लाका पशु सेवा कार्यालयलाई जिम्मा दिएर मात्र फुछ ?

जिल्लाबाट नै गाउँसम्म पुग्ने गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्नका लागि जिल्लाका पशु सेवा कार्यालयहरूले रेविज रोग नियन्त्रणका कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका छन्। केन्द्रमा पशु स्वास्थ्य निर्देशनालय र भेटेरिनरी जनस्वास्थ्य कार्यालयबाट जिल्लासंग समन्वय गरि रेविज रोग नियन्त्रणका कार्यहरू भईराखेको छ। गाउँ स्तरसम्म पुगेर जनचेतना अभिवृद्धि गर्नु नै रेविज रोग न्यूनीकरण गर्ने प्रमुख उपाय पनि हो। हामीले २०७० सालदेखि हालसम्म दुई लाख डोज रेविज विरुद्धको भ्याक्सिन पशु स्वास्थ्य निर्देशनालयबाट जिल्ला पशु सेवा कार्यालयहरूमा वितरण गरेका छौं। हामी २०७२ असोज ११ गते विश्व रेविज दिवस मनाउन गर्दै रहेका छौं। विश्व पशु स्वास्थ्य संगठनको अगुवाईमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा पनि रेविज रोग नियन्त्रणको कार्यले प्राथमिकता पाएको छ। हरेक वर्ष सप्ताहव्यापी रूपमा यो रेविज दिवस जनचेतना अभिवृद्धि गर्नका लागि गरिरहेका छौं र यो प्रभावकारी पनि बन्दै गईरहेको छ।

रेविज दिवस केवल दिवसमा मात्र सिमित हुन्छ भने आरोप पनि छ नि हेइउन ?

त्यसो होइन, रेविज विरुद्धका विभिन्न कार्यक्रमहरू सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरूबाट भई नै राखेको छ। रेविज नियन्त्रणबारे समीक्षा पनि यो दिवसका दिन गरिन्छ। त्यति मात्र होइन हरेक नागरिकलाई रेविजको बारेमा जानकारी गराएर चर्चा र जनचेतना अभिवृद्धि गराउनका लागि पनि यस्ता दिवस महत्वपूर्ण बनिरहेको छ।

रेविज लागेका व्यक्तिलाई भ्याक्सिन लगाउन कतिमा कति खर्च लाग्छ ?

बहुला कुकुरले मानिसलाई टाउको नजिक टोक्यो र कुकुर मरेको थाहा पाएपछि तत्काल भ्याक्सिन लगाउन गर्नु भने एनटी रेविज भ्याक्सिनको संगसंगै हाईपर इम्युन सिरम पनि दिनु पर्ने हुन्छ।

डा. विजयचन्द्र भा कार्यक्रम निर्देशक पशु स्वास्थ्य निर्देशनालय

तसर्थ हाईपर इम्युन सिरम महंगो पर्दछ। त्यसकारण हामीले जनचेतना अभिवृद्धिको कुरा गर्दछौं त्यो भनेको के हो भने कुकुरले टोक्यो भने तत्कालै गएर उपचार गराईहाल्ने हो। कतिपय सरकारी अस्पतालमा रेविजको भ्याक्सिन निःशुल्क पनि दिई राखेको छ। त्यसकारण सामुदायिक कुकुरहरूको बन्ध्याकरण माफत छाडा कुकुरहरूको संख्या न्यूनीकरण गर्दै जाने। घरपालुवा कुकुरहरूलाई नियमित भ्याक्सिन दिने र आफ्ना कुकुरहरूलाई घरभित्र राख्ने, बाहिर खुल्ला छोड्दै नछोड्ने। त्यसो गर्दा यो समस्या आउँदैन जस्तो लाग्छ।

प्राण घातक रोग रेविज भनिरहदा पनि यसलाई न्यूनीकरण गर्न राज्यले अहिले सम्म नीति बनाउन सकेको छैन किन होला ?

महत्वपूर्ण विषय उठाउनु भएको छ। रेविज रोगको नीति बनाउने भन्ने हाम्रो सोच भएपनि त्यो अहिलेसम्म बन्न सकेको छैन। रेविज रोग न्यूनीकरण तथा नियन्त्रणका लागि एउटा नीति बन्दिएको भए सायद राम्रो हुन्थ्यो। तर, यसलाई कसरी अगाडि बढाउने भन्ने रणनीति तयार गरिरहेका छौं। सर्वप्रथम कुकुर, विरालो लगायत रेविजको स्रोत भनिएका जनावरहरूको तथ्यांक संकलन गर्ने। दोस्रो अहिले भईरहेका भ्याक्सिनेशनहरू प्रक्रियागत रूपमा हुन सकिरहेका छैनन् त्यसलाई एउटा मापदण्ड भित्र राख्ने, अर्को माग अनुरूप भ्याक्सिन उत्पादन गर्ने, सामुदायिक कुकुरहरू नियन्त्रण गर्ने र प्रचार प्रसार गर्ने भन्ने हामीले रणनीति तयार गरेका छौं। जसले गर्दा रेविज न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ भन्ने कुरामा हामी ढुक्का छौं।

रेविजको अन्त्य गर्नकुरा सम्भव छ नेपालमा ?
गर्न सकिन्छ। विगतमा भन्दा अहिले

यो रोगको प्रकोप घट्दो क्रममा छ। यो भन्दा अगाडिको विश्व रेविज दिवसमा एउटा नारा नै थियो कि, 'रेविजलाई इतिहासमा सिमित गरौं'। यसलाई इतिहासमा सिमित गर्ने भन्ने कुरामा हामी पनि पछि पर्नु हुदैन। रणनीतिक किसिमले रेविज रोग नियन्त्रण तथा निर्मूलकरणमा हामी पनि जानु पर्दछ। जुन स्रोतबाट रेविज फैलिन्छ त्यही बाटै रोक्ने किसिमले हामी अगाडि बढ्यौं भने रेविज रोग अन्त्य गर्न सम्भव छ।

अन्त्यमा रेविज दिवसको सन्दर्भमा के भन्नु हुन्छ ?

एकजुट होऔं, रेविज अन्त्य गरौं भन्ने नाराका साथ विश्व रेविज दिवस सप्ताहव्यापी रूपमा सञ्चालन

भईरहेको छ। यदि कसैले घरमा कुकुर विरालो पाल्नु भएको छ भने त्यसलाई अनिवार्य रूपमा भ्याक्सिन लगाएर राख्ने दायित्व तपाईंहरूकै हो। कुनै कुकुर बहुलाएको जस्तो शंका देखिएमा तुरुन्त पशु सेवा कार्यालयमा सम्पर्क गरौं वा जानकारी दिऔं। सामुदायिक कुकुरको संख्या बढ्दै गईरहेको छ, त्यसलाई नियन्त्रण गर्ने भनेको पशु कल्याणको कुरालाई समेत मध्यनजर गरेर कुकुरमा रेविजको भ्याक्सिनेशन तथा छाडा कुकुरको संख्या न्यूनीकरण गर्न बन्ध्याकरण माफत नै त्यो सम्भव भएकाले यसलाई सक्रिय बनाउन तर्फ लागौं, त्यसो भयो भने रेविजलाई इतिहासमा नै सिमित गर्न सक्छौं।

- वैकुण्ठ भण्डारी

धान काट्न सजिलो र सस्तो हार्भेष्टर

नेपाली किसानको आशयकता अनुसार सस्तो र सजिलो धान काट्ने हार्भेष्टर नेपालमा आएको छ। श्रेष्ठ एग्री इन्पुट्स कम्पनीले आयात गरी विक्री वितरण गर्दै आएको मेसिन नेपाली भौगोलिक अवस्था अनुसार जस्तो सुकै स्थानमा पनि लैजान सकिने कम्पनीले जनाएको छ।

एउटा मानिसले प्रति घण्टा २ रोपनी/३ कठुठा सम्म धान, गहुँ काट्न सकिने यो मेसिन महिलाले पनि सजिलै चलाउन सक्छन्। यसको वजन ९ केजी मात्र रहेको छ। कम इन्धनमा बढी क्षेत्रफलको बाली काट्न मिल्ने र किसानको क्रय शक्ति अनुसारको मुल्य भएकोले यो मेसिन अति नै उपयोगी छ। यो मेसिनले धान, गहुँ, उखु, मकै र घाँस काट्न सकिन्छ।

कृषि क्षेत्रमा आवश्यक सबै प्रकारका मेसिनरी औजारहरू सरल र सुपथ मुल्यमा पाउनका लागि

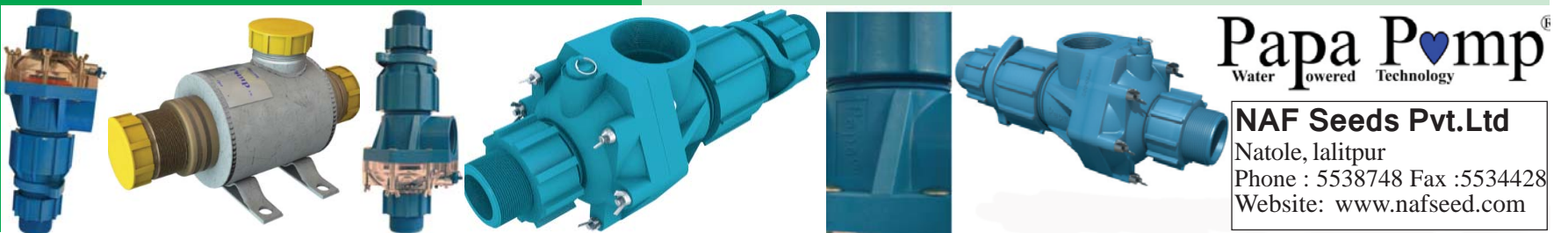
सम्पर्क : श्रेष्ठ एग्री इन्पुट्स सतुंगल ९ काठमाडौं, नेपाल

फोन : ०१-५१०८०५४, मोबाइल न. ९८४१७९९१६९, ९७५१०१५१५३

इमेल : shresthaagriinputs@gmail.com

न इन्धन चाहिने !
न विजुली चाहिने !

सिंचाईका लागि पानी प्रशस्त पाईने !
विजुली र इन्धन विना १५० मिटर उचाईसम्म पानी तान्न "पापा पम्प"
सम्पूर्ण किसानहरूका लागि सहज, सरल र सस्तो मूल्यमा सिंचाई सुविधा

Papa Pump
Water Powered Technology

NAF Seeds Pvt.Ltd
Natole, Lalitpur
Phone : 5538748 Fax :5534428
Website: www.nafseed.com